

Laidiens: 30.07.2015., Nr. 147

Oficiālās publikācijas Nr.: 2015/147.12

Ministru kabineta noteikumi Nr. 423

Rīgā 2015. gada 28. jūlijā (prot. Nr. 36 48. §)

Prasības ar jonizējošo starojumu apstrādātai pārtikai un tās papildu marķējumam

*Izdoti saskaņā ar Pārtikas aprites uzraudzības likuma
4. panta otro daļu un 13. panta trešās daļas 3. punktu*

1. Noteikumi nosaka obligātās nekaitīguma prasības ar jonizējošo starojumu apstrādātai pārtikai un prasības tās papildu marķējumam.
2. Noteikumi neattiecas uz:
 - 2.1. pārtiku, kas pakļauta jonizējošajam starojumam, ko rada mērīšanas vai pārbaudes ierīces, ja absorbētā doza nav lielāka par:
 - 2.1.1. 0,01 Gy (greju), lietojot pārbaudes ierīces, kurās izmanto neitronus ar maksimālo enerģiju 14 MeV;
 - 2.1.2. 0,5 Gy, lietojot pārbaudes ierīces, kas ģenerē rentgenstarojumu ar maksimālo enerģiju 10 MeV, vai mērīšanas vai pārbaudes ierīces, kas ģenerē cita veida jonizējošo starojumu ar maksimālo enerģiju 5 MeV;
 - 2.2. pārtiku, kas paredzēta pacientiem, kuriem nepieciešams sterils uzturs, un kas ārsta uzraudzībā ir sagatavota, izmantojot jonizējošo starojumu.
3. Atļauts ievest, ražot un izplatīt tikai tādu ar jonizējošo starojumu apstrādātu pārtiku, kas atbilst šo noteikumu prasībām.
4. Pārtikas apstrādi ar jonizējošo starojumu veic juridiskā vai fiziskā persona, kurai Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs ir izsniedzis speciālu atļauju (licenci) veikt pārtikas apstrādi ar jonizējošā starojuma avotiem saskaņā ar normatīvo aktu prasībām radiācijas drošības un kodoldrošības jomā (turpmāk – operators). Pārtiku var apstrādāt, izmantojot tikai šādus jonizējošā starojuma avotus:
 - 4.1. radionuklīdu ^{60}Co vai ^{137}Cs gamma starojumu;
 - 4.2. iekārtas, kas ģenerē rentgenstarojumu, kura enerģija nepārsniedz 5 MeV;
 - 4.3. iekārtas, kas ģenerē elektronus, kuru enerģija nepārsniedz 10 MeV.
5. Pārtikas apstrāde ar jonizējošo starojumu ir atļauta tikai šādos gadījumos:
 - 5.1. ir pamatota tehnoloģiska nepieciešamība;

5.2. apstrāde neapdraud sabiedrības veselību;

5.3. apstrāde dod labumu patērētājam;

5.4. apstrāde netiek izmantota par aizstājēju labas ražošanas prakses, labas lauksaimniecības prakses vai labas higiēnas prakses ievērošanai pārtikas aprītē.

6. Pārtikas apstrādi ar jonizējošo starojumu var izmantot tikai šādiem mērķiem:

6.1. samazināt saslimstību ar pārtikas izraisītām slimībām, iznīcinot patogēnus mikroorganismus;

6.2. samazināt pārtikas bojāšanos, kavējot vai apturot pūšanas procesu un iznīcinot mikroorganismus, kas veicina bojāšanos;

6.3. samazināt pārtikas zudumus, kas rodas, attiecīgajai pārtikai priekšlaikus nogatavojoties, asnojot vai dīgstot;

6.4. attīrīt pārtiku no organismiem, kas ir kaitīgi augiem vai augu produktiem.

7. Operators nosaka vidējo jonizējošā starojuma absorbēto dozu saskaņā ar šo noteikumu 1. pielikumu.

8. Pārtika, ko atļauts apstrādāt ar jonizējošo starojumu, un maksimāli pieļaujamās vidējās jonizējošā starojuma absorbētās dozas noteiktas šo noteikumu 2. pielikumā. Apstrādājot pārtiku ar jonizējošo starojumu vairākas reizes, nedrīkst pārsniegt maksimāli pieļaujamās kopējās vidējās absorbētās dozas.

9. Ar jonizējošo starojumu aizliegts apstrādāt pārtiku, ja tās sagatavošanā izmanto ķīmisko apstrādi, kurai ir tāds pats mērķis kā apstrādei ar jonizējošo starojumu. Ar jonizējošo starojumu aizliegts apstrādāt izplatīšanai nederīgu pārtiku.

10. Ar jonizējošo starojumu apstrādātu pārtiku marķē saskaņā ar normatīvajiem aktiem par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un fasētu pārtikas preču marķēšanu. Marķējumā papildus ietver šādu informāciju:

10.1. norādi "apstarots" vai "apstrādāts ar jonizējošo starojumu". Norādi:

10.1.1. pievieno sastāvdaļas nosaukumam sastāvdaļu sarakstā, ja apstaroto pārtiku izmanto kā sastāvdaļu;

10.1.2. pievieno sastāvdaļu sarakstam, ja apstaroto pārtiku izmanto kā kompleksās sastāvdaļas elementu, arī ja kompleksās sastāvdaļas saturs gala produktā ir mazāks par 25 procentiem;

10.1.3. izvieta kopā ar apstarotās pārtikas vai tās sastāvdaļas nosaukumu tieši uz tvertnes, kurā ir nefasēta apstarotā pārtika, vai uz tvertnei pievienotas etiķetes;

10.2. operatora nosaukumu un adresi vai reģistrācijas numuru, ja apstaroto pārtiku ir paredzēts izmantot pārstrādei, apstrādei vai pārtikas ražošanai.

11. Informāciju par pārtikas apstarošanu ar jonizējošo starojumu norāda pavaddokumentos.

12. Operators dokumentē informāciju par katra šo noteikumu 4. punktā minētā starojuma avota izmantošanu.

Katrai apstarotās pārtikas partijai norāda:

12.1. pārtikas īpašības un daudzumu;

12.2. pārtikas partijas numuru;

12.3. ziņas par personu, kas pasūtījusi pārtikas apstrādi ar jonizējošo starojumu, un ziņas par personu, kas saņems šo pārtiku pēc apstrādes. Fiziskai personai norāda vārdu, uzvārdu un adresi, juridiskai personai – nosaukumu un